

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУН ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

Интернет-версия: zamankbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Машук-2018

Форум үллүк жамаутат магъаналылыгъын эмде социал хайырлылыгъын көргюзтгенди

Шимал Кавказны жаш төлөсөнө «Машук-2018» деген 9-чүү форума кесини ишин бошагъанды. Аны эки сменине да битеуда эки минг адам къатышханды. Эки ыйыкъыны ичинде билим бе-

жиберилгендиги, аладан 80-ни дүрүс көрөлгөндө. Энди конкурс комиссия, экспертилени ахыр оюмларына таянып, хорлағанланы - грантлағын тийшили болгъанланы - тохташдырылкыдь.

РФ-ни Президентини Администрациясыны башчысыны биринчи орунбасары **Сергей Кириенко**, «Единая Россияны» Генсоветини председатели **Андрей Турчакны**, Шимал Кавказны ишлери жаны бла министри **Сергей Чеботарёвны**, Миллэтилени ишлери жаны бла федерал агентству татмасы **Игорь Баринову**, Жаш төлөнү ишлери жаны бла федерал агентству башчысы **Александр Бугаевни**, Кыярал Думаны депутатлары

риу программағы көре 260 тренинг бардырылганда. Андан тышында бек магъаналы ишге жаш адамлары проекттерини конкурсу санаалғанды. Алагъя уа форумчулар жарымы чакълы бири къатышханды.

Толу болмагъан шартлагъа көре, конкурса 711 заявка берилгендиги, аладан 587-си же-тишилми къорууланганда. Коммерциялы болмагъан организациялдан да 105 проект

Конкурсну битеу фонду быйыл 83,8 миллион сомын тутады.

Башха жылладача, форумнүү алтары айтылған политикле, предпринимательле, жамаутат күллуктула, белгилүү аристисте, жазычула, спортчулар да жокълагъандыла. Августда битеу да «Машкада» аллай 30-дан артыкъ адам болгъанды. 15 августа Президент **Владимир Путин** келгени уа энчи жерни алады.

Кыярал оноучудан сора да,

Ольга Тимофееваны бла Ольга Казакованы да жаш төлө ла-герде къонақъада болууларына жамаутат уллу эс бургъанды.

Актёрлар эм режиссёрлә Эв-

чулда да жокълагъандыла. Аланы араларында гёжефле асламыракъ болгъандыла. **Ислам Махачев** бла **Сайд Нурмагомедов**, аскер къол тутушудан

дуняны чемпиону **Тюменланы Альберт** бла аскер самбодан дуняны чемпиону **Юсуф Раисова** машуккула артыкъда жарыкъ тобегендиги.

Жай лагерни кезиүонде социал жумушла да толтурулганда, он санда къян бериу акция да бардырылғанды. Аны кезиүонде 12 литр къян берилгендиги. Форумчулар дағыыда Машук тауну этеклерин кир-килчыкден ариулагъандыла. Жамаутат ишлени арапарында уа Москвада Кавказ клубуну жылылыуун белгилерчады. Ол аны председатели, режиссёр **Шамиль Джадаров** башчылыгъында бардырылғандыла.

Форумда магъаналы ишле дағыыда көй болгъандыла. Аны ююн болуп, журналистле, блогерле, социал сетьленини хайырланаучула анга башча заманлдан эссе уллу эс бургъандыла: битеу да 5 мингден артыкъ статья бла заметка, 8 мингден аслам сурат басмаланганда.

«Машук-2018»
Шимал-Кавказ жаш төлө
форуму пресса арасы.

Экономика

ПРОИЗВОДСТВО ЭСЛЕНИРЧА АЯКЪЛАНАДЫ

Көл болмай КъМР-ни промышленность эмде сатыуалы министри Шамиль Ахубеков Бахсанда «Текстиль-Индустря» бла «Баксан-АвтоВАЗ» предприятилапда болгъанды, деп билдиреди ведомстновуну пресс-службасы. Бириңиси дунияда жаны стандартлагъа келишгөн оборудование бла жалчытылыныпды, бийик качестволу күмчама чыгъарады. Продукцияны көбүнчөн Къабарты-Малкъарда, көйнүү Республикаларда эмде Россейни башха регионларында аладыла.

Бюгүнлюкде комплексни мурдорунда республикада күмчама соъзъян, кийимле тикген эмде башха бёлөмле къураладыла. «Бахсан-Авто-запчасть» а Россейни эм тыш къураллары машиналарына жаразуу эки жүзден артыкъ тюрлю керекле чыгъарады. Аланы къураллары бош көрнөнгөнкүргө, техника жаны бла бар мардалагъа келиши-

диле. Рынокда конкуренция уллу болгъанына да къара-май, бюгүнлюкде предприятие ишин жетишими бардырады.

Министр, заводлары тамалары бла тюбешип, тюрлю-

тюрлю вопросларын созгенди, алада болум бла шагырайрейленигендиги. Аны бла биргеле производствону андан арьыныткан оңгыла да сагынылгъандыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулайман.

Рейтинг

Къабарты-Малкъар таза регионлары санында

Роспотребнадзор быйтыр бардыргын тинтиу ишлери ни эспелерин чыгарылганда. Алай бла жерлери тазалыкъ мардалагъа келишген оналты регионну санына Къабарты-Малкъар, Адыгейя, Дағыстан, Севастополь эм Ингушетия да кирдиле.

Ведомстновун экспертилери сюзю ишлериnde юж минг пробаны хайырланаучында. Аланы эки тенгиндөн бирин сабый садланы, школланы, көп фатарлы юлени арбазларындан алгъандыла. Аны

2012 жыл бла тенглештирингенде жерни кирлиллиги юч процентте азайгъанды.

Эм кирли жерлери болгъанлагъа уа Приморск край, Новгород, Киров, Челябинск обастыла эм Шимал Осетия саналгъандыла. Эссе сала айтсак, экологияны асламысында предприятиялары къалгъан-күлгъанлары, коммунал кир-килчык, машиналары санына къошуулганы, АЭС-ле, гаражла, кир-сулла барыган системалары тийшисича ишлемегенлери бузадыла.

Къурулуш

Сабый садлана жерле бла байламмы хал ишилениди

Школгъа дери билим берүүнү жангыртуу деген программағы көре, быйып Жемталада 74 миллион сомгъа 140 жери болгъан сабый сад ишиленингendi. Бабугентде да мектепни жанында эки жыйирма сабыйге мекмак салынганда. Аны 24

миллион сом къоратылганда. Бызынгыда уа школну мурдорунда элли сабый жерле күралгъандыла. Аны жайыра бла элде 3-7-жыллыкъыланы жерле бла жоз процентте жалчытырча онг табылганда.

ТЮБЕШИУ

Жумушланы - электрон амал bla

Россельхознадзору Къабарты-Малкъарда эмдә Шимал Осетия-Да Управлениясында бу кюнлеге бардырылгъан кенгешде бизни республикада электрон ветеринар сертификацияны сингдирину юсюнден сөлешингенди. Жыйыльтугъа сейирлер болгъан министрстволаны бла ведомстволаны

халда хайырланыргъа керекди. Башхача айтханда, ветеринар контроль этилген продукцияны неда сырьёну сатыу-алыу бла кюрешгенле барысы да, ол санда тюкенле, сют, эт жаращдырычу комбинатта, юй къанатлыла ёсдюрю бла кюрешен предприятияла, складда, логистика арала, аш-азыкъ ха-

келичилери эмда предпринимательле къатышхандыла, дәп билдиргендие Управленияны пресс-службасындан.

Кенгешде предпринимательлөгө, ол санда «Караван», «Ласточкино гнездо», «Кенгуру», «ДЕЯ», «Горный» сатыу-алыу араланы келечилерине, сагъынылгъан жумушну тамамларгъа он берген «Меркурий» системада къалай ишперге болгутын юсюнден айтылганы.

Ол быллай документлени автоматизация халда жаращдырады, кеси да быйыл июльдан башлап борчлу

зыраулачулук эм башхала ишлерин энді аны юсо бла бардырыгъа борчлуду.

Жыйыльтугъа «СКБ-Контур» компанияны келечилери да къатышхандыла. Ала товарланы автоматизация халда эспелерге, ЕГАИС системагъа отчётлана хазырларгъа да себелик этген «Контур-Маркет» программаны юсюнден билдиргендиле. Дағыда бу программа предпринимательлөгө «Меркурий» системаны да женгил хайырланыргъа амал берлигин чөртгендиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Эл мюлк

Жашыл къудору жаращдырылгъанды, энди нашала тузлайдыла

Быйыл Къабарты-Малкъарда 23 минг тонна тахта көтөтден бла жемишден 132 миллиондан артык условный банка консерва чыгъарылгъанды. Былтыр бу кезиую бла тенглештиргенде, ёсқом алты проценттен жууукду. Тийшил производстволада экин минг адам урунады.

Консерва заводлада шәндөш къазаатты. Алада жашыл къудоруну жаращдырып бошгандыла, энді уа нашала, бадыражанла, татлы чибижи эм нартю къолга алынгандыла. Бу ишни асламысын (90 процентин) «АгроИнвест», «Овощи Юга», «Зелёная компания» эм «Консервпром» компанияла тамамлайдыла. Ала битимлени, шәндөш технологияланы тири хайырланып кеслери ёсдюре-диле.

«Зелёная компанияны» заводунда жети минг тонна татлы нартюден 8,7 миллион условный банка консерва (1,4 кереге көп) чыгъарылганда. «Овощи Юга» эм «АгроИнвест» предприятиялада уа томат паста этиу барады. Шәндүгө дері ала 44 минг тонна продукция (былтырдан эссе 1,8 кереге көп) хазырлагандыла. Саурай алып айтханда, мюлклен барысы да быйыл 325 миллион условный банка консерва чыгъарыр умутлудула.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

документле

Россей Федерациида референдум бардырыу жаны бла башламчы къаумуму Къабарты-Малкъарда регион кесегине киргеннени регистрация этиунию юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны

БЕГИМИ

2018 жыл 23 август

2018 жылда 16 августа Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясына Россей Федерациида референдум бардырыу жаны бла башламчы къаумуму Къабарты-Малкъарда регион кесегине киргеннени регистрация этиунию юсюнден тилек къаягыт эмдә анга къошакъ документле берилгендиле. Регион къаумугъа киргеннени тизмеси референдумгъа къатышырыкъ 105 адамдан күралады. Ала барысы да Къабарты-Малкъар Республикада жашаганладыла.

КъМР-ни Айырыу комиссиясына тюшген документле тинтилгенден сора, аланы «Россей Федерациида референдуму юсюнден» Федерал конституциялы законну излемлери келишгенилери тохташырылгъанды.

Россей Федерациида референдумгъа чыгъарыгъа деп белгиленген сору былайды: «Россей Федерациины пенсия бла жалчытуну юсюнден 2018 жылда 1 июльдан законодательствосунда тохташырылгъан пенсияя чыгъарча жыл санны көбайтире жарамагынан дурус көремисиз?» деген сору Россей Федерациины Ара айырыу комиссияны 2018 жылда 8 августа чыгъарылған

**Председатель
Председательны орунбасары**

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу Комиссиясыны

2018 жылда 23 августа чыгъарылған 49/1-6-чы номерли бегимине къошакъ

**Россей Федерациида референдум бардырыу жаны бла башламчы къаумуму Къабарты-Малкъарда регион кесегине киргеннени
ТИЗМЕСИ**

№ Тукъуму, аты, атасыны аты

1. Алагирова Ангелла Измудиновна
2. Алоева Белина Артуревна
3. Анахаланы Махмутуна жашы Тимур
4. Анахаланы Аида Борисовна
5. Апхудов Тимур Муаевович
6. Аталакова Альмира Озировна
7. Атласкирова Маргарита Хажиевна
8. Афашагова Марита Мухамедовна
9. Баккуланы Хажи-Османы жашы Жамал
10. Балкизов Афрасим Баширович
11. Батчаланы Борисни жашы Хусеин
12. Бауалданы Аминат Билаковна
13. Беккиланы Хамитини жашы Борис
14. Берова Людмила Хабижевна
15. Бештоков Аслан Хабилович (уполномоченный келечи)
16. Биттирланы Нелли Зейтуновна
17. Боранов Заур Хачимович
18. Гелястанланы Людмила Оюсовна
19. Гершишева Бэлла Тахировна
20. Гетажеева Ирина Батербиевна
21. Глашланы Танзилия Малкъарбиеvna
22. Гольман Юлия Владимировна
23. Гринченко Галина Анатольевна (уполномоченный келечи)
24. Губашев Борис Хасанбиеvич
25. Губашева Людмила Барабасиевна
26. Гукасян Валерий Вагенович
27. Гуртуланы Сайхат Владимировна
28. Гуторова Карина Ивановна
29. Дышеков Олег Владимирович
30. Дышеков Альбек Александрович
31. Дышекова Марьяна Валерьевна
32. Елеков Казбек Лукманович
33. Жабелланы Гольнара Акоевна
34. Закураева Марьяна Хабиловна
35. Зелина Виктория Викторовна
36. Ингушев Валерий Хажлагови
37. Кагазежева Замира Магометовна
38. Каздохова Зоя Сарабиевна
39. Казиев Андзор Аликович
40. Калибатова Анна Жамалдиновна
41. Кандрокова Елена Мухадиновна
42. Канихов Алим Натгиевич
43. Касимов Кимал Асланович
44. Кетенчиланы Бахаутдинни жашы Мусса (уполномоченный келечи)
45. Коготжева Карина Султановна
46. Кожаева Татьяна Петровна
47. Коноплевава Анна Николаевна
48. Кочитова Елена Ивановна
49. Криворучко Владимир Ильич
50. Күтоготова Асият Артуровна
51. Кужонланы Исхакыны жашы Александр
52. Кумышев Андемиркан Муаедович
53. Кунашев Тимур Борисович
54. Курманиланы Дина Барабасиевна
55. Литвинов Роман Анатольевич
56. Магрелланы Татьяна Алиевна
57. Мазлоев Руслан Беталович
58. Макушев Руслан Ауделинович
59. Мамбетов Аслан Мухамедович
60. Мамбетова Елена Николаевна
61. Мамиршев Аслан Мухамедович
62. Михеев Максим Александрович
63. Муков Исуф Ауесович
64. Мукожев Алихан Михайлович
65. Нагоева Венера Юрьевна
66. Насипова Альбина Абисаловна
67. Негрей Николай Владимирович
68. Нязов Бекзаде Такзадеевич
69. Нырова Люся Саадулаховна
70. Озермегов Тимур Мухарбиевич
71. Осадчий Людмила Васильевна
72. Охова Алла Артуревна
73. Пшуков Залим Валерьевич
74. Рыжкова Октябринна Петровна
75. Рыкшу Евгения Александровна
76. Сасиков Анатолий Сергеевич
77. Сопина Нина Николаевна
78. Сотталаны Борисни жашы Артур
79. Степанова Любовь Александровна
80. Суншев Заудин Шамсадинович
81. Тагузлов Аслан Хажисмелович
82. Теммоланы Шахидат Ибрагимовна
83. Теммоланы Залина Шарапиевна
84. Теунов Алик Борисович
85. Токуева Эльмира Магомедовна
86. Трепалин Петр Александрович
87. Турчина Ольга Викторовна
88. Тхагапсова Светлана Таукановна
89. Узелданы Таусолтаны жашы Мурат
90. Улбашланы Жанна Муратовна
91. Хавжокова Наталья Владимировна
92. Хаджиланы Лера Мухадиновна
93. Хаджиланы Марина Асламбиевна
94. Хадонов Радмир Робертович
95. Хамгокова Фаризат Магомедовна
96. Чапаланы Магометни жашы Тахир
97. Черкесланы Мадина Тахировна
98. Чернухина Татьяна Викторовна
99. Чеченланы Марианна Хамидовна
100. Шахмурзов Мухамед Музачирович
101. Шердиев Валерий Хамидиевич
102. Шигабутдинова Любовь Рамильевна
103. Шогенова Жанна Хусейновна
104. Шорова Эмма Борисовна
105. Шурдумова Марина Хажмусовна

Устазланы август кенгешлери

БИТЕУ ЖЕТИШИМЛЕНИ МУРДОРУ - ОКЪУТУУНУ КАЧЕСТВОСУН КЁТЮРЮУ

Түнене Нальчикде «Успех» оқыуүйдө шахар школлада ишлеген устазланы август кенгешлери болғанды. Аңа КъМР-ни Парламентинде Жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлөнүюш ишлери жаны бла комитеттини председатели **Светлана Азикова**, КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары **Грант Мовсисян**, шахар администрацияны башчысы **Таймураз Ахоков**, Жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлөнүюш ишлери жаны бла министри орунбасарлари **Ирина**

Ызы бла Ирина Васильевна жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлөнүюш ишлери жаны бла министри кыулугүн толтургъан **Аүс Кумыкову** атындан жылылганлагъя алгышлау письмону окугъанды. Быйыл эки жаны школ ачылыгын, садикледе жерле аспам болурча этилигин, сакыт балалагъя къайтырынууну энчилигин, дагыыда көп башха затланы юсюндөн энчи тохтап айтханды. Билим берүүге республиканы оночулары аспам эс бургандарын да белгилегенди. 2017-2018 оқыу

-Хар замандача, быйыл да баш магъаналы иш окутууну качестволу эмда хайырлы этиудү. Бизни барыбызында борчбуз олду. Алайды да, быйыл битеу билим берген юйледе 32365 кызы бла жаш окурукуудула, алдан 4000 биринчи классса, сабий садда да 17300 бала барлыкъады.

Нальчикде билим берүүде арт жыллата түрлениүле этиледиле. Ала сабийлени окутууда эм юйретиуде жаны технологияны хайыранлы, педагогланы билимлерин ёсдюрю, дагыыда алагъя уаша затладыла, деп, ол озгъан оқуу жылны эсеплерин школгъа дери билим берген учрежденияланы ишлеринден башлагъанды.

«Электрон сабий сад» деген амал шахарда кесини хайырын көргүзтениди. Сагынылгъан департаментини он жаны бла ишине федералда дарражада бийик баяга бергенди. Садиклөгө жүрүгөнлөн саны 17039, энчи иели юч садда да 230 бала юйредени. Шахарда сакыт балалагъя деп 14 къаум ачылгъанды, алагъа

этип, экзаменледен 24 адам кысталгъанын да билдиригенди.

Көркемдөн жанаңдан бардырылганды. Бир-бир окууучуларында жанаңдан да ата-аналары бла энчи ишперге кереклесин ачыкълагъандыла. Докладчы инвалид сабийле бла ишлеуге да эс бургъанды.

Хүнерли жаш тёлүү не заманда да болгъанды, аланы көре, ачыкълай билинүю юсюндөн да баргъанды сөз. Шахар школлада окугузбаш жашларында кызылзаны, битеуроссей предмет олимпиадалагъа көвашылып, жетишимили болгъанларын да сагыннанда. 2017-2018 оқуу жылда 216 школчуузуз махтау алгъандыла. Алдан 18-си хор-

Шонтукова, Геккиланы Солтан, Нальчикде урунууну, урушуну, право сакълаучу органларын ветеранларыны советини председатели **Абдуллаланы Мустафа**, СКГИИ-де проректор **Эфендиланы Фуад**, билим берүүде ишлөгөнлөн профсоюзларыны председатели **Татьяна Вологирова** да къатышандыла.

Жылылыгута келгенле залгъа киргөн жерде жашчыкъяла бла къызычыкъяла халыладан, ташдан, агъачдан ишлөгөн суратладан көрмөчүе да эс бургъандыла. Аны ача, Таймураз Борисович шахар школлада, сабий садлана ишлөгөнлөн келе тургъан жангы окуу жыл бла алгышлашганды. «Сиз, бағылар устазла, кесигизни жашауугүзүнү ёсуп келген тёлөнүюш юйретиүгө бересиз. Аны ючон сау болгузуз.

Жыл сайын биз, бирге жыйылып,

жылда бизни беш мектебибиз «Эмигри жиоз школ» рейтингни санына киргөндерин да айтханды, ата-аналарында байламлыкъланы да юзмей, сабийлени окутууда бийик жетишимилине жетерчина этигиз, дегенди.

Абдуллаланы Мустафа уа жаш тёлөнүю бек биринчи патриот нийтеде юйретиргө, экинчи уа билим бериргө кереклесин белгилегенди. Он шахарда Ленин атлы орам бла ёрге келип, хар тюбөгөнине, билюн квадраттагы көндө деп, согрышынан, анга тиоз жуупаны уа жиоз адамдан жаланда жоочуулан бергендин да жарсып айтханды. «Курск бөгөннөн урушда хорламны билгемендиле.

Биз сабийлени патриот нийтеде юйретиргө сөве эсек, аллай затладан башларгъа кереклесин унуттамайкъ. Шахарда бу кюннеге Уллу Ата жүрт

27 жашчыкъ бла къызычыкъ барады. Садлала сёлеширгө юйретген усталада бардыла. Быйылдан башлап Вольный Аул микрорайонда школгъа дери учреждениялагъа жюроммен гитчелеге деп пункт ачылады.

Битеуло билим берген школлары юслеринден айта, докладчылыбытыргызы окуу жылда алада 30024 адам билим алгъанын, оқуу жылны 99 проценти бошагъанын, билим жаны бла алып айтханды ал 82 процентте жетгенин, оп а, аны аллында жыл бла тенглештирдигендө 0,5 процентте ёгсенин да айтханды.

Озгъан оқуу жылны эсеплерин чыгъара, 9-чу классларын бошагъанланы билим даражаларын 99 процентте, 11 классларын таусухланыны уа 99,5 процентте ёгсенин айтыргъя болгукъаду. Төрлю-төрлю предметледен жөз балил алгъанларын саны да көп болгъанды. Аллай айырмалы окууучуларын атларын айттыргъя тийшил көреме: 5-чи номерли шоклардан Жансуйланы Диана, 14-чо гимназиядан Күчменланы Камилла, 2-чи лицейден Екатерина Евтушенко, Даниэль Канкулов, Пинара Ахмедова, 9-чу номерли шоклардан Азрет Куготов, дагыыда башхаладыла.

ЕГЭ-лени, ОГЭ-ни да алып айтханда, алары көрмөлөрди да ёгсендиле, дегенди. Андан сора да, ол орус тилден бала математикадан 13-чу эмдэ 27-чи мектепледе окугъанла билюн жетишимили болгъанларын чөртгөндө. 2018 жылда сынаулада законнага бузукъульк

лам болдургъандыла, 39-су да экинчи, ююнчю, жерлөгө тийшили болгъандыла. Билюнда бег а 9-чу школуну окууучусу Мусукаланы Ахмат, Даюна Алагирова (32 мектеп) күуандыргъандыла. Башланган класслагъа жүрүгөнлөн да конкурслада, олимпиадалада алгъа чыкъында.

Ол төрлю бийик жетишимили, сёзсөз, устазланы уллу къыннын салыулары бла болдуруулгъандыла. «Шоклар бармагъа көчининг бир къаум жүрүгөнлөн да федеральный магъанада айырмалы болгъанла күуандырадыла. Аланы арапарында Нальчикде 34-чи, 5-чи, дагыыда башшай садланы бла прогимназияланы айттыргъады», - деп бошагъанды докладчы Эдуард Бароков.

Докладчада көре сёлешиуле да болгъандыла. Алада кеслери оюмларын айтпай Татьяна Вологирова, 27-чи номерли орта школуну директору **Мадина Шериеva**, 4-чу номерли гимназияда директорну юйретиши жаны бла орунбасары **Эмма Темботова**, «Жылны устазы-2018» Битеуроссей конкурсуну муниципал эм регион көзиулеринде хорлагъан 9-чу номерли орта школада информатикадан устаз **Олег Кочетов**, дагыыда башхала да сёлешгендиле.

Форумда шоклары дери билим берген бёльмлени эм мектеплени жангы окуу жылгъа хазырлыкъларыны юсюндөн да айттыргъанды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

шахар округнун билим берүү системасында болумнун сөзөбиз, ишибиздө тибебен чырмауларын кетеринүү жолун излейбиз эмдэ келир заманнага айнашуун амалларын белгилөбиз. Жангы окуу жыл хар биригизе да огурлуу, насыплы, окууучуларыгъызын жетишимилине күууанырача болсун», - дегенди.

Андан сора залда РФ-ни, КъМР-ни да гимнлери де эшитилгендиле. Сабий саддан къызычыкъяла бла жашчыкъяла уа устазлагъа, юйретичүөлөрнөн атап, орус, къабарты, малкъар тилледе на-змуда айтхандыла, жырлагъандыла.

Терек бахчачылык

Сынамны кенг жаяргъа умутлудула

Къабарты-Малкъарда аграрлыла терек айныгъан төрек баҳчаланы жанғы (ультрапиенсивный) технологияға көре салып башилгандыла. Бу амал бла бир гектардан төрт минг терек орнатылады. Аллай мюлк бир гектардан жетмиш тонна тирилек береди, деп билдиригенди КъМР-ни Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары - эл мюлк министр Сергей Говоров.

Жанғы амалта көре, биғиңлюкде республикада жалан 120 гектардан аслам баҳча күуралғанын айта, ол юлгуге Бахсан районда Крем-Константиновка элде сынам халда ёсдюрүлгөн төрек баҳчаны көлтиргенді. «Мында жетмиш соткада 7 минг терек еседи. Юч жылны ичинде бу амал кесини фрайдалылығын көрпүстөн-

ди. Бир гектардан тоқксан тоннана алма алынды. Энди ол сыйнау бирси мюлкеде да хайырланырча онглагға къарай турабыз», - дегенид ол. Къабарты-Малкъарда терек

айныгъан төрекле биғиңлюк де 10,5 минг гектарда салындыла. Былтыр жемишден бла нанықдан 190 минг тонна тирилек алышынганды. Андан 135 минг тоннасы алмады.

ЖЫЙЫЛЫУ

Иш бла жалчытыну мадарларын излей

Көп болмай Чегем районну администрациясында иш бла жалчытуыгъа атаптап кенгеш бардырылғанды, деп билдириделе муниципалитеттени администрациясыны пресс-службасындан.

Жыйылтууға КъМР-ни уруну эмда социал къоруулау министрствосуну иш бла жалчытуу жаны бла департаментини таматаса Кантемир Афашагов, районну администрациясыны бащысыны орунбасары Амир Цеев, муниципалитеттени уруну, иш бла жалчытуу эмда социал къоруулау арасыны таматаса Газаланы Залим, бизнесменнен эмда бащхала къатышханды.

Чегем районуну уруну, иш бла жалчытуу эм социал къоруулау арасыны көлчелипиди анда жаныдан бир түрлөрдө усталькы алыргъа, билимдерин ёсдюрүргө, стажировканы ётерге онгла

къуаргъа кюрешгендлерин, квалификациялары болгъяннагъа шағаттыкъ къагытла бергенлерин да айтхандыла. Андан сора да, къырал программаны чеклеринде предпринимательлик ишлерин бащларга излегенелеге республиканы бла къыралын бюджеттеринден бёлүнгөн субсидияла бергенлерин да чөртгендиле. Аны юсундан толуракт билиргө сийгенлөгө уя арада прым бардырылганы да эсги салынганды.

Тобешиуде республикада жанғы производствола, иши жерле къуаргъа, предприятияларга болуштургъа, жанғы технологиялары сингидирингэ эмда билимли кадрлар хазырларгъа керек болгъаны белгиленгенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ФИНАНСЛА

Пенсиячылагъа - ЭНЧИ ОНГЛА

Хайырланыччуланы Россельхозбанкны Къабарты-Малкъарда бёлүмюндө тутхан ахчаларыны ёлчими быйыл эки миллиард сомбын көбейтк, 3,7 миллиарда жеттени. Ол санда 3,4 миллиарды жамаатынкыды. Бу банкда солларын тутханланы саны 28 минг чакълы болоды, деп билдиригендиле финанс учрежденияны пресс-службасындан.

Көлпө да ахчаны сюйген заманларында салырға неда тешерге онг берген депозиттени сайлайдыла. Аланы ючден бирин «Пенсионный Плюс» программа алады.

-Бёлүмюн депозит портфелини терк көбейе баргъанына бизде төрлю вкладларын къуралтканлары, банкка ышашындуулук ёсгени, финанс учрежденияны иелеринден бирин къырал болгъаны да себептик этедиле. Россельхозбанкны депозит программалары би-төрлю хайырланыччулары сейирлерин жалчытадыла, алгъа иги файда алыргъа амал бередилди. -Дегенид банкны сатыу-алыу эмда жумушланы жалчытуу бёлүмюн башчысы Азаматланы Фатима.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Жандаруулук

Бирден күч салып

Жанғы окъуу жылны алдында Чегем районда көп сабийи, къолайсыз эмда къыйын болумлагъа тюшген юйюрледен сабийлеке школгъа хазырланыргъа болушур муратда экишер минг сом берилгенди, деп билдирилди мунисипалитеттени пресс-службасындан.

Анга деп республикалы субботники чеклеринде районну бюджет организацияла-

ры 256 минг сомдан артыкъ жыйгандыла. Андан сора да, билим берүү управление бардырып, «Сабийи школгъа хазырла» деген жандаруулук акцияны хайыры бла жер-жерли власть органна, предприятияла бла организацияла, уастазла, ата-анаала эмда бащхала окъуучулагъа бек керекли затланы жыйгандыла.

Бизни корр.

Шабат күн, 25 август, 2018 жыл

Интернет-версия: zamankbr.ru

Шимал-Кавказ күн сайнын

Журналистле

Грозныйде оноулашырыкъыдьы

Августун аягында Чечен Республиканы ара шахарында «Курналистика и форум» деген информациилары форум бардырыллыкъыдьы. Ол Россияны Журналистлерини союзуну 100-жыллыкъ юбилейнен жораланды. Эки күннөн ичинде, 30 эмдә 31 августда, газетчиле, интернет-порталлары, телевидениелары бла радиону көлчелилерини регион эмда федерал басма органларында ишлеуперинн амалларын сөзверицидиле.

Форумга чыгармачы биригиину таматасы Владимир Со-ловьев көллиди, анти дагыда союзу Шимал-Кавказ округа регион бёлүмлери бащылары чакырылгандыла, деп билдирилди РФ-ни Журналистлерини союзуну сайтында.

Психика бла байламлы ауругъанла азайгъандыла

Шимал Осетия аякыдан кемле аз болгъан регионлары санына киреди. Анга Россияны Саулуукъ сакылау министрствосуну шартлары шағаттыкъ этедиле. Алагъа көре, къыралда психика ауруулары болгъанна былтырдаа эс 6 процентте азайгъандыла - 100 минг адамга 416,9 саусуз жетеди.

Акылдаа кемле бащхаладан аз болгъаннаны санына дагыда Ингушетия бла Чечен киредиле. Аллайлары бек көп болгъанна уя Алтай крайда - 100 минг адамдан 1207-си аурууды.

Бренд кимникиди

Адигъяены предприятиялары адиг бишлакыны жаланда ала чыгарырга эркин болгъанларын сюдде къоруулгандыла. Интеллектуал эркинлик жаны бла сюдю президиуму «Сыр адыгейский» деген бренд ким болгъутун тохшадырылганда. Адиг бишлакыны жаланда Адигъяены предприятиялары чыгарырга эркиндиле деп, тюрлю-тюрлю регионлардан төрт заводын кассация дауарына алай жууаплашынды.

Казнагъа зараны - 2,2 миллиард сом

Федерал налог службасы Къарачай-Черкезе управление-сыны бащчысы бла ол ведомству бёлжюмюн таматасыны орунбасары күзлүктарын оздуруп хайырланылары эмда бюджетте 2,2 миллиард сомга заран тошургендери ючин тэрленедиле, деп сыйтылды РФ-ни Генпрокуратурыны сайтында.

Анда билдиригендиче, налоговикле күзлүктарын тийшили-сича толтумрагъанлары ючин банкрот предприятиядан налог төлөштөрүлгөн болорлары кетерилгенди, алай бла казнагъа улут хата салынганды.

Сауд Аравияда

даражалы къонакъ алды

Сауд Аравияны Королевствосуну принци Мухаммед Ибн Салман Аль Сауд Чеченни бащчысы Рамзан Кадырову намыснын къонакъ алды күргөнганды. Мине ёзэнде корольнүү къасасында республиканы көлчелилерин Къурман бла байламы байрамга чакырындыла. Анда Рамзан Кадыров Сауд Аравияны королюн Россияны Президенти Владимир Путинни атындан олгышлашынды. Аны юсундан Чеченни бащчысы соцсөзтө 22 августда билдиригендиле.

Ингуштула тиллериң унутмайдыла

Россияде миллет тиллени окуутууну юсундан Кырыл Дума биринчи окуулуккунда къыбыл көргөн законопроект ингуш школларда дерслеге чырмау эттердөйлө, дегенид республиканы бащчысы Юнус-Бек Евкуров ТАСС-ны пресс-конференциясында.

-Ингуштула тиллериң не тюрлю болумда да уннутуркъ тюйдюлю. Мен Кызылстанда, Европада да болгъанна, ата журтуларында бла сөлешгөнмө. Ала ата-бабаларыны жерлеринден узакъда окууна тилибизни, адет-төрелеризбизни да къаты сактайыла, - дегенид ол. Аны бла биргэе республиканы оноуучусу Ингушетияны школларында ана тилден дерслени киши да кетермелизгин чөртгенди.

Кадрлары конкурсуну юсю бла

Дагыстында кадрлар сайлау жаны бла экинчи конкурсха къатышыргъа заявкала Россияны битеу регионларындан, аны къой, жууху эмда узакъ тыш къыралладан окууна келгенди. Ала алты мингден артыкъ болгъандыла. Ол а биринчи конкурсха къатышыргъа скойгенледен эс иги да көндю. Специалистле төрөгөннө көре, конкурсанта миллиондан аслам сорууга жууапла бергендиле эмда компьютерледен айырлымай 11 минг сағыт түркандыла.

Биринчи конкурсда хорлағында республиканы правительствоңунда бла администрациясында ишлөп бащларында.

Информагентстволаны билдириулерине көре
ТЕКУЛАНЫ ХАУА хазырлаганды.

САГЫШЛА

НЕНИ ОЙЛАП САЙЛАРГЪА КЕРЕКДИ УСТАЛЫКЪНЫ?

Жыл сайын бу кезиуде школну бошагъан жаш адамла кеслерине усталькъ сайлап, ол жаны бла окъууга кирдиле. Тиоз оноу этдикми деген сагышлаша у көймайдыла. Ол жаны бла мектеппени бир көяумунда алдан окъуна тюрлю-тюрлю профессиялы адамда бла тюбешиуле күраучудула.

Проходлада шахарда, Нальчикде да бир-бир окъу юйледе болургъа тошгенде, сабийлени оюмлары бирге ушагъанлары сейир этдигендени. Ала жыларгъа, сахнагъа чыгаргъа, кеслерин культура бла, искуство бла байлымын этерге бек соодиле, алай көп иш хакъ алыштарга болулук усталькъланы сайлайдыла. Ол тюзмөндө, терсмиди?

Бир жаны бла көарағъанда, заман кеси көлтириди ол ақылгъа – телевидение, интернет, басмас органдада ариу жашауну, бал адамларындың (йолдерини, ахчаларыны, ишлерини...), ала юндегилерин терктер алышханларыны, жашау нёгерге жашдан-жаш адамлары сайлагъанларыны юсюндөн дайым айтханлай, көргүзгөнгөн туралду. Дагыда ол онглукъа, къолайгъа жетер ючин къаллай бир көрсиршеге, ол да не, хыила усталькъа юйренирге, кесин алдатмазга, къолыга тюшгени къорууларгъа, къуруда аны сагышын этип жүрүргө көреклисин а эсге алмайтыла.

Көртисин айтханда, ахча, башха ырысы да сен сюйген адамлары къуандырып ючин көрекиле, мени төлөм алай аңылап турғанбыз. Бююн ансыз аурургъа, ёлтуре да жарамай къалгъанды. Саусузлагъа болушургъа деп фонда къуаладыла, акцияла бардырылады, адамларындаурулу болургъа чакырылады...

Онглу адамлары жашауларына къарасанг, ала къысха ёмюрлерин тынчлыкъызыз ётдюредиле. Адам а, насылы болуп, ариу жашаргъа жаратылады. Бек биринчи, ол ишинден къуаныстырға көрекди. Алай болса, юйороне да ыразы болады, жашау да магъаналы өтеди. «Ишлеп, кесини къыйнартга соймей эснег, жүрөгин тартхан зат бла көрөш», – дегенди бир акыллы адам.

Тюбешиулене сабийле асламысында медицинадан, экономикадан, юриспруденциядан усталькъла алтын гъюсегендерин айтхандыла. Биринчи аңылашымыды – адамга болушулук этген не заманда да бек баш болгъанлай къалады жамаатада. Нальчикде тогъузунчу школун тата ма классларыны окъуучуларындан бири, Азрет, байыл айтханды: «Мени аман докторду. Ол адамлагъа къалай болушханы, аланы къуандыргъанын көроп турма да, медицинаны андан сайлагъбанма.

Тамата къарындашым Ахмат, «Умники и умницы» телевидение бериуде көнчюл тюрияна саяналадан ётп, Москвада халкъла аралы байламлыкъланы кырал институтуна киргендени. Манга да айтадыла, аллай бир белгилүү зат сайласанг а деп. Алай мен а медицинаны алгъяни, ол жаны бла билимими эрикмей ёсдюрөргө кюрешеме. Иги анылаум, устальгым да болса, аны бла көлтирилгъыма халкъымга хайыр».

А «Мен билимем, Азрет бек аламат доктор боллукъду, ол не ишни да тынгылы тамамлайды. Бююн окъуна сейир эттерчады аны билимине, медицинадан окъуна. Кесими анга бакъдьырыгъа сюерикмө», – деп ачошханды.

Мадина уа: «Мен экономист боллукъма. Иги экономист кесине иш не заманда да, квайда да табарыкъыда. Атам сайлагъанды», – дегенди. Милана юрист болургъа, кеси да не Москвада, не Саратовда окъуругъа итинеди. Нек дегенде уа: «Бизде алынгын дипломанды башха жерледе жукъгъа санамайдыла», – деп ачошханды.

Экономистле бла юристле уа республиканы толтургъандыла. Ол усталькъла, къыралда не система болса да, көрекиле, сөзсөз, алай бююн алана араларында ишиз турғанлан аспалдыла. Бизде окъуугандан угый, иш тапмагъандан. Ахшы специалист болургъа сийген къайда да аллыкъы билим. Азмидыла узакълада, бизде окъуп, махтаул ишлеп турған жашарыбыз бла къызыларыбыз?

Ол школда жаланда бир сабий айтханды журналист болургъа излегенин, ол бек къоркъуулуп ишди деп да чертип. Жашчыкъланы асламысы уа милицияда ишлерге, аскер къуллукъчулар болургъа талпынадыла. Бири уа, баам, бек ачыкъ сэйлюю: «Атами-анамы ахчалары къайры жетсе, ары саллыкъдыва», – дегенди.

Проходлада шахарда иги кесек жашада журналист жолну сайлагъандыла. Баам, аланы, алгъадан да кружок къурал, сынамы газетчи Валерий Михайлович Крушельницкий юртепип турғаны ючин болур.

Быйыл Москвада артистге окъутургъа иттинип, Къуйлайаны Къайсын атты малкъар къырал драма театрын директору Жангоралыны Мажид, анда улу адамда бла келишим этип, Шукун атты театр институтуха иерге сабийле жыйтъанды. Ол къаллай бир къыйын жумуш болуп къалгъанын айтпай жетишдирилган къыйынды. Ол, бюджет ача, жашар жер да берип турғанлай, 11 сабийни кючден тапханды ары иерге.

Театрға барыргъа, спектакльге къарал, ойнат-кюлюп неда сагышын этип кетер барыбыз да сюебиз. Культурабызыбыз былай учуз этгенибиз а неденди? «Мен бек ыразы эдим арлы барыргъа, – дейди Жаннет, – атаманам да ыразы эдиле, алай тата ма къандашларым унамағандыла уазыкъ кетерими. Бухгалтерге окъуғанмана, иш а жокъду».

Театрбызыга ол көз бла къарайбыз, кино искусствообуз жокъын оруннады, экономистлерибиз бла юристлерибиз топпа-толудула, нени санасына, нени тюзөттине ансы. Ала, кими баш кечиндири, кими толуракъ билим, сынау алыргъа көрепшип, къыралыны къалайына да кетедиле.

Ким халкъына, ким кесине жаарыгъа сойгени жакъыдь. Иш сайлауда бююн ма бу усталькъ изленеди, суралады деп, къарал, къыйы жүрөгинге жуукуъ эссе да, аны алгъан тиоз тюйюмлюю? Оғзесе көп хакъ төлөнерики жерни сакъылап, жыларынгы алай ётдюргөнми иди?

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Окъуу жылны аптында

ТЫНГЫЛЫ ТИНТИУЛЕ

Бу кюнледе Къабарты-Малкъарда Битеуроссей халкъ фронту бёлжюмюно келечилери Республикада школла жангы окуу жылгъа къалай хазырлантнанлары билир муратда мониторинг бардырадыла. Ала «Качествоға халкъ берген бағы» деген проектти чекперинде ишчи комиссияны биргесине билим берин учреждениянаны болумлары бла шагырыленидиле.

Алай бла, Нальчик шахар округнан билим берин департаментини, Роспотребнадзорну, МЧС-ни, МВД-ни, ГИБДД-ны келечилери бла бериге ала 1-чи, 3-чи, 7-чи, 8-чи, 9-чи, 15-чи 16-чи номерли школларда болгъандыла. Саулай алгъанда,

алада хал иигиге саналгъанды.

Белгилисича, биринчи сентябрьде окъуучула, билим берген, къоркъуусузлукъ жаны бла да жорукългъа келишгендемекмалята кирирге тийшилди. Сөз ючин, 7-чи эм 1-чи школларында жајау жол (зебра) жангырылтагъра көрекди. Аны юсюндөн ОНФ-ни келечилери шахарны администрациянына билдиригендиле. Комиссия 16-чи школуна арбазында асфальт жараусуз болгъанына, пандусуна да плиткалары сыйнганына эс бургъанды.

Андан сора да, школну котель-насыны жанында ёсген акътөрек аны юсюне аумазча бир мадар этилире көреклиси эсгритилгенди. Миңда көзлери или көрмегенлөгө энчи класс къуулалынан да белгилерчады. Бусагытта сакъатлагъа эм ики келишгендемекмакъя уа 9-чи номерли школ саналады.

- Кемчиликлени кёбюсю мектеппени тыш къабыргъаларында бла арбазларында эсленингendi. Аланы барысында да видеокамералары, ёртенин билдиригендемекмакъя турникетлери, отун ёччүлтүрчө оборудование нында эм башка көреклиси заттары да бардыла. Спорзалланы, ашханалары, душлары да болумлары сыйлау табарча тюйюлдю. Жангы окуу жылгъа хазыр болгъанына паспорт берилирден алгъа, школ бар излемлөгө да толу келиширге тийшилди,- дейди ОНФ-ни келечиси Евгений Бакаев.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

СЮЗЮ

Байрамны бир зат да мутхузландырмазча

башчыларына айланып, жамаат низамыны сакълау жаны бла полицияны тата ма анындын орунбасары Роберт Керефес эсепте алынгын гандай сабийлени жалчытуу, жаны окуу жылгъа школа къалай тюбериликлерине жораланган кенгеш бардырылганда. Анга КъМР-де МВД-ны Жамаат советини тата ма анындын орунбасары, «Айын» жандаруулук фондуну директору Ирина Кишукова да къатышанды.

Россейни МВД-сыны ақылбалыкъ болмажанланы ишлери жаны бла бёлүмлери жер-жерли органларыны

анала ашыгъып сакълагъан байрам мутхуз болмазча этиуду. Акылбалыкъ болмажанланы, ол санда эсепде турғанлан да, школга бир затдан көрекли болмай жолчан къолдан көлгөнни аямазгы көрекбиз,- дегенди полицички.

Къабарты-Малкъарда МВД-ны ақылбалыкъ болмажанланы ишлери жаны бла бёлүмлериnde къолуптукъ этгенинде алада эсепде турғанланагъа тийшили болушулукъ этериликерини юсюндөн да айтлыгъанды жыйылдууда.

- Бизни борчубуз сабийле бла ата-

рин къалай жүрүтөрүп, жолдан къалай ёттерге көрек болгъанларын эмдэ кече да аланы къоркъуусуз эттерге боллукъ жарытылгъан затланы юсюнеринде да къат зат да билдирилде.

Республиканы билим берин управлениеялары автоинспекторларга сабийлени жалчытуу, жанларына арт жанларында хүржунчукълагъа жолда жүрүнүн жорукълары бла брошюралар саладыла. Автоинспекторлар сабийлени жолда заманларыны зырафа кетмезине ишкесиздиле. Энди школчулу пассажирлар кесленин-

ЗАМАН

СОРУУ-ЖУУУАП

Сабийле школгъа къачан барлыкъыда?

Быйыл сабиите каникулладан сора школгъа башка күнлөде атланырыкъ болурла, баам. Сёз ючон, Москванды мектептерини оқыуучулары – 3 сентябрьде. Аны юсюндөн ара шахарны Билим берүү департаменти айтканды. Нек дегенде мындағы школчула шабат күнлөде оқыулады.

- Бизде уа дерсле 1 сентябрьде башланадыла, - деп хапарлайды Тверь областыны Нелидов шахарында орналған школуну директору Сергей Погодин. - Окшы жылны къачан ачарға эмда бошаргъа, каникулданы къачан къурарга – бу вопросла законнага көре мектепни эркинлигиндепилди. Педсовет региона коллегаларына оно утерге да боллуқту. Алай 1 сентябрь – ол тохташдырылған төреди. Сабиileni бу күн күуанчадан жарты астерге жарапарыкъ түйнөлдю.

Роумингни не заманда

тыярыкъыда?

«МегаФон» компаниянын пресс-службасында аңылатханларына көре, Россейни жерлеринде болгъан кезиуде күшүпшил ишилеш табириген тарификациядан битеу абонентте 1 сентябрьден эркин этиллукти. МТС-ни келчилери от жумушун алгъараңтамаларгъа хазырдыла – 30 аугустда. «Къыралбызында башка-башка тайрелеринде болгъан заманыгъыза сизге сәлешселе, сүттүгүзде ачыгъызын къоратылыш түйнөлдю. Интернеттеги къошакъ төлеусөз ишилери», - дегендиле компаниядай.

Алай тынчайып къалмагъыз. Роуминг жантеги тарифледи кетерилди, эскиледе уа сакъланыргъа боллукудла. Нек десегиз эски тарифлени онгларыны юсюндөн информация берире бирүкъ жокъду. Аны себеби абонентте кеслери аны къайгысын көрүргө керекдиле. Энчи кабинеттеригизде тарифле къалай төрленгненерин билгиз эмда жаныны – сетьни ичинде роуминги болмажанын сайлагызыз, - деп жөртеди эксперт Максим Корнев.

Украин аскерде алгышлауун нек түрлөндиргендиле?

Аскер уставыны Петр Порошенко Жалынчакъ-сызылкыны күнөн түрлөндиргире буруйкъ бергенди. Энди совет жыллапада айтылған «Здравствуйте, товарищи!» дегенин орунна «Слава Украине!» деге керекди. «Здравия желаем!» дегенин орунна – «Героям слава!» Быллай чактырыу Уллу Ата жүрт урушда нацист Германия жанлы сермештөн Украина къозгальчылар армияда (РФ-да тыйылгъан) хайырланылгъанды.

«Украин армия советникинден чыкъгъанды. Анда ол жыллана аслам төрөлери сакъланадыла. Киев властьни аскерлерин озгъан кезиу бир байламлыкълары да болмаулукъун излейдиле. Погонлардан жудулзуланы окуна кетергенди. Жангыл алыпшаша сөз – ол жолда энттада бир атламды», - дегиди СНГ-ни къыраларынын институттуну директоруну орунбасары Владимир Жарихин.

Паранджа къайдан чыкъгъанды?

- Бир ненча төрлю-төрлю буруннуга күлгүрлөдөл соймеклини тишируу тайрисине табыны

жюрюндеги. Алаңыз табыннан къызланы кийимлеринде энчи белгиле болгъандыла. Алаңыз көре төгерекдегиле ол тишируула къайсы намаз юйге киргенделин англашында, - дейди Кызан федерал университетин дин тинтияни кадедарсынын таматасы, философия имулумады доктору Лариса Астахова.

Муслиман паранджаны бу тарых бла чыртда бир байламлыгын жокъду. Бу кийим къызыну хауда, көччүнчюлюкде жашагъан, күнден, юзмездем, күртлөндөн къоруламан амаллары болмажан адамланыкъыды. Ол терморегуляцияны көрек эди.

Бир энчи затта бир байламлы болгъан юс кийим ийнаныну белгиси къалы болуп къалы, аны күмсуз жерледе нек жюрюнүп табиригенди? «Къайсы дин да ол чыкъгъан къыралын халыкъын төрөленин жызды, - деп анылтады политика имулумады доктору Владимир Белев.

- Паранджа жамаутатха киргенинги белгисиди, кесинги жаныланы көрүрө болушады».

Биз бек ичичилембиз деген хапар кертиими?

Тыш къыралы журналлада, газетледе басмаланнан билдириүле жашауда той-юлдю. ВОЗ-ну тарихлери да тоз алайдыла. Анда Россейни 1-чи жерге салгъандыла, аны аллышынан биизден аслам ичене Белоруссияны, Молдавияны, Литваны кетерил. «Къызыздыруу рейтингине ийнаныргъа жаррамайды, нек десенг төрлю-төрлю къыралтъя бир методика жокъду, - дейди «Цифра» агентствуу башчысы, эксперт Вадим Дробиз.

- Европанын къыраларында, ол санда Россейде, культура бирди эмда ичини хайырлануу тэнди – таза спиртке тергел алсаң, 12,5 литр жылгъа бир инсаннага. Россстаттын тинтиуперине көре, адамгъа 7 литр спирт сатылады. Анга 40 проценттада жалгъан ичилени къошаргъа керекди.

Биз эм иччи къыралбзы деп айтыргъа чыртада салыту жокъду. Къачан эсе да адамгъа 18 литр жетеди дегендиле эмда дундияда 1-чи жерге салгъандыла. Ол ётторюкдю, мен 25 жыл статистика бла кюрешеме, халны бек иги билеме.

Ауушханланы къарсуп нек ашырадыла?

Кёп болмай Андрей Дементьевни асырагъандыла. Аны ёюнгөн Чайковский атты залдан чыгарылганда. Церемония бардыгъян: «Ашырыгъында аны ахыр жолгъя», - деди. Бары да къарс урдуда. Ол ауушханынын къошаргъи көрүнди, жашаунда ол огъурлу ыз къойгъаны ючон ыспас.

- Ол халда биринчи болуп ахыр жолгъа Владимир Высоцкийни ашырыгъан эдиле. Ол чакъда адамла чеккис көн жыйылгъандыла. Аны ёюнгөннөн ёттерге элтиргө арталыда амал жокъ эди. Мен басыннан халкъынынчын болгъанма, - дейди поэт Лариса Рубальская. - Гулланы чыгъаргъанда, бары да къызын къарс уртада. Бу учуну эди, артистин эттегине сау бол деп айтты. Аз-аздан ол төрөгө киргендиле. Мен мында бир төрлю сыйызылдыкъын көрмеймэ.

Федерал газетлени материалларына көре хазырланнаны.

Гитче футбол

Жигит тенглерине жоралап

Россейни Жууапха тартынуу юсюндөн сюнди оноун толтургъан федерал службасыны (ФСИН) Кыркүүде Управленин яс-6 чекперинде Нальчикде сабий стадионда гитче футболдан эришиудан бардыргъанды. Алаңыз уголовный-толтурруучу системада күллүккүттөнгөннөн түштүрдөн 140 адам къатышанды. Ала бу түрнери тюрлю-тюрлю жыллада аманлыкъыланы къөлларындан жонолгъан тенглерине жоралганды.

- Антларына жашауарларыны ахыр такъыйкъаларына дери көртичилей къалыгъан тенглерибизи атлары бир заманда

Любовь АДИЛОВА.

Болум

Экеуленинни элия ургъанды

РФ-ни Следственный комитетини Кыркүүде следственный управленинны специалистлери алгъарақтада Элбрусада болгъан ажымын ишни шауда-уарлын түрдөдөн түрдөдөн. Ала тохташыргъанларыча, Брянск шахардан 1984 жыда тууған бир киши бла аны 25-жыллыкъюй биийеси Миниг тауда төттүү минг метр бийикликден да арды

күттөрлөгендө, күннөн халы бу-зулгъанды да, экисин да элия ургъанды, деп билдиригендиле регион управленинны пресс-службасындан.

Ачыгъылананы экисин да энишгө тюшюроргө ашыкъ-гъандыла, алай жолда киши ёлтот къалгъанды, тишируу а Элбрус элни больнициасына жетдирилганды.

Билдириуу

Кыралыны иелигинде болгъан талай объектле сатылады

Къабарты-Малкъар Республика-нын къыралын мюлкөнүн приватизациясын этиу жаны бла прогноз планнын толтурдуу умутда, Кыркүүде Жер эмда ырысын бла байламлы халла министерствостуу республикани иелгидеги болгъан талай (къеринден төптирилген) объектлени сатарыга оноу эттеги эмда алсан юсю бла сукционла бардырылышын билдириди.

Сатылышын объектлени тизмеси ма буду:

- гараж (40 квадрат метр), аны тюбюнде жер участкасы (20 квадрат метр) бла. Адреси: Кыркүү, Пролетардай ш., кооператив «Жигит»;
- адам жашаматкан мекым (50,5 квадрат метр). Адреси: Нальчик ш., Ленин атты проспект, 35 номерлий;
- «Родина» кинотеатрны мекымы (1721,6 квадрат метр), тюбюнде 9986 квадрат метрлик жер участкасы бла биргэ. Адреси: Нальчик ш., Кабардинская орам, 202;
- аптека складада жартия ишленип къалыган мекым (3942 квадрат метр), тюбюнде 1867 квадрат метрлик жер участкасы бла биргэ. Адреси: Нальчик ш., Кешкоков атты орам, 286;
- «Октябрь» кинотеатрны мекымы (624,9 квадрат метр), тюбюнде 1577 квадрат метрлик жер участ-

касы бла биргэ. Адреси: Нальчик ш., Дагестанская орам, 2Д;

- мекымда экинчи эм ючюнчө этажлары (209,3 квадрат метр).

Адреси: Нальчик ш., Ленин атты проспект, 67;

- «Дружба» кинотеатрны мекымы (545,6 квадрат метр), тюбюнде 772 квадрат метрлик жер участкасы бла биргэ. Адреси: Нальчик ш., Калинин атты орам, 102;

- мекымны биринчи эм экинчи (цокольный) этажлары (960,2 квадрат метр).

Адреси: Нальчик ш., Пачев атты орам, 102;

- мекымны биринчи эм экинчи (цокольный) этажлары (960,2 квадрат метр).

Адреси: Нальчик ш., Пачев атты орам;

- мекымны биринчи (цокольный) этаж (719,5 квадрат метр). Адреси: Нальчик ш., Пачев атты орам;

- физкультура-сауулуклардыры «ДСК» комплексни мекымы (1232,7 квадрат метр) тюбюнде жер участкасы (1908,0 квадрат метр) бла биргэ.

Бу объектлени юсюндөн толу информация министерствостуу интернет-сайтцинда «Приватизация эм аренда» бөлүнчүндө басмаланады. Соруулары болгъанла 40-93-73 телефон номер бла сөллөшсүнле.

Кыркүү Жер эмда ырысында

бла байламлы халланы

министрствосу.

Ток бла жалчытуучу МРСК СК компанияны Къабарты-Малкъарда бөлүнмөн – «Каббалкэнерго» электрээнергия иочон хакъ төлеуно сансыз эттегине жуулчылардынан андан ары кючлөндөрдө барды. Аны амалы уа бирди – борччу болгъанланы къойлерин токсуз къуюн.

Компанияндан билдиригендели, озгъан айда көп къалмай 4,8 минг дай жыгъынты берилгенди. Ол абылтырлыкъында барын алады. Озгъан айда сагынылгъан даултана иочден бири (1429) андан эди. Ызы бла Зольк (756), Лескен (532) эм Урван (513) райондан барында.

Аланы барында да борчлары болгъанланы ири кесеги токну арткы къошама деген, ол иш ючон да электриккеге кеси төлөрле көрек боллукудь.

асламасы (118) иели юйледиле,

къалынаны тюрлю-тюрлю

мюлкөл. Барында да борчлары

эки миллион сом бола эди.

Озгъан жыл бла төнгөштүрдөн,

токлары кесилген жүртлана

санында көрөп көзгөлдөрдөн,

буруннуга жылдан эсе уа – көп

къалмай төрт көрөп көкүн.

Берилкleri болгъанланы

тизмесинде биринчи жерни,

алгъын жылладача, Бахсан

район алады.

Озгъан айда сагынылгъан даултана

иочден бири (1429) андан эди.

Ызы бла Зольк (756), Лескен (532) эм

Урван (513) райондан барында.

Аланы барында да борчлары

болгъанланы ири кесеги токну

төлөрле ашыкъгъандыла.

Басмакъа УЛБАШЛАНЫ
Мурат хазырлапшынды.

Сурат этюд

КЕЧЕГИ НАЛЬЧИК.

Кысыха хапарчыкъ

СЁЗ КҮАПЧЫКЪ ЭМДА ЭШЕК

Хангерий эл башындан аны аягына келди. Къонақыны арбазына киргенде, юйню иеси дуу эш турда эди.

— Иш къолай болсун, Къонакъ!

— Ой, сау бол, сау кел, жууукъ бол, Хангерий. Танг аласы бла не жол кёллю болгъанса? Кел, юйге кир — туз-гыржын бизде да таблыры.

— Анга ишегим да жокъдуу, онтым... Къалай турасыз, тынчмысыз, Къонакъ?

— Аллах айтса, бусагъатда хатабыз жокъдуу.

— Ауругъаныгызыз болмай турда эсегиз...

— Сау бол, аллайбыз да көрүнмейди.

— Сабый-балий да?

— Бары да тынчдыла.

— Кермакан а къалайды, ха-

рип, аягы юсундемиди?

— Хау, алай кибиди.

— Бусагъатда элде сабий асуруу жайылткан хапар барды, ууакыларыгыздан саусуз жокъ эсэ?

— Жокъдуу.

— Къонушуларыгыздан а не хапар?

— Аллахаха шукур, тынчдыла.

— Солтан бутуна балта жет-дирген хапары бар эди да, къалайды?

— Эртэ иги болгъанды ол а.

— Иги эди да, харип. Малынг,

тауутгүнг дә жеринде эсэ?

— Алагча заран тюшген да жокъдуу.

— Быйыл бёрюлю жылды, ол

нажасладан хыянат тиймей турда эсэ?

— Угъай, аллай да жокъдуу.

— Иги эди да, сора. Да, Къо-накъ, дуу хазырлагынанга көрө, трудодендерине көп

нартох алыр умутунг барды.

— Да нек алмайбыз? Бизни колхозда ишлемеген адамыбыз жокъдуу. Мюлкюбюз эндиги къолайлай болгъанды. Ол онглу болса, бизни жашауубуз да иги болады.

— Къонакъ, ол, ажир кибик, уллу кызыл хораз сизнимиди?

— Бизниди ол а.

— Тоба, тоба, не аламат зат-ды. Гураларыгызыз да кёкге жайылтканда. Ала жетерге

ахшы боза хазырларгъа керек-се, антым.

— Да, Хангерий, бозам а бусагъатда да барды. Къатын кибик мени ансыз этмейди.

— Кел югие, кертада да, эшикде сюелип тураса.

— Угъай, оры кире да турмай-ма. Ашикыганнан атеме.

— Жумушунг, затмы бар эди?

— Угъай, оллахий, жумушум болуп да жокъдуу. Алай отуннага

барыргъа эшегинги берсендэгি дең жанлай келе эдим.

— Да анга уа не уйтайым барды. Алгъараракт айтсанг, ишинг тамам боллукъ эди. Сен арбазгъа киргенде, халжарда

жаш анга иер сала болгъанды. Эндиги уа кетген болур, хайырсыз. Барын къарадыла, жаш кетип турда эди.

Зоопарк

Тюечикке электрик
Толикни атын атагъандыла

Нальчикни зоопаркында бу күнледе дуниягы жаратылған тюечикке Толик деп атагъандыла. Аны анасы Глаша ауруп тебирегенде, маҳкемени коллективи ишчи нёгерлерин туугын кюю бала алгышшай эдиле. Хапары эштегенлей, адамла, стoldан турup, тюеge болушурға тошдюле. Аны балачыгы жаратылғанда уа, көп сағышшете турмай, күүччаны болгъан электрикни атын атадыла.

Тюечик 36 килограмм чакълы бир тартады. Ол бир ненча сағыттадан аягы юсюне турup,

анасыны ызындан тебиреп башлагъанды.

Толик — Нальчикни зоопаркында турған эки дүппүрүү Глаша бла Элбрус атты жаныуарларынын ишчи балаларды. Биринчилери эки жыл мындан алгъа туугынды.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ:

1. Эски жырда кызла аны аллына къарагъя барадыла. 4. Терекден зат этген уста.

10. Тизилинүү тюрлюсү.

11. Сабыйге жети күн болгъан кече.

12. Жашаууна ыразы болмаянан айтуу. Аллай жырла да болгъандыла.

13. Жашчыкъла ойнаучу мал сюекчик. 15. Кюн чыгъыш жаны.

18. Бир адамда энчилик. 20. Искусство. 21. Гыржынлыкъ.

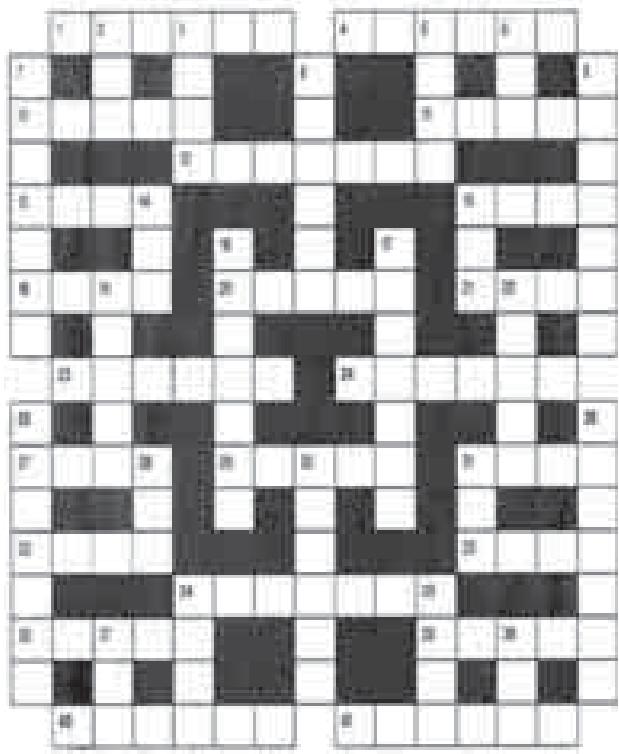
23. Атлауучлача тёш жер. 24. Ол акътамакынын юсюнден Отарланы Омар бир да ариу жырлайды.

27. Эр киши сабый. 29. Биченчилиде, омакъ кийимде да боллады.

31. Улоу. 32. Европаны бла Азияны чегинде Чапаев ёлген суу.

33. Ашаръя харагъан ханс. 34. Кёчюрюучу.

36. Ётюрюк айтты. 38. 3-4 жыллыкъ къой. 40. Кеч къобуучу. 41. Асырарга берилген зат.

ну бир аты. 16. Къыралын къоруучусу.

17. Улөкүгъя алай да айтадыла. 19. Ёлген адамынын ырысхысына ие болгъан.

22. Тууар малны чайна-

ну бир аты. 25. Гитче жаны-

тарчыкъ.

26. Жаз башы къар.

28. Ат аякъыны тауушун зин-

гырдатхан зат.

30. Асанланы түкүмдан

белтили дин ахлу.

31. Сериуюн желчик.

34. Къагъанакъда ол артада къатады.

35. Къанатыны буруун.

37. Тырманнын бир тюрлюсү.

39. Юйню чырагъы.

ГАЗЕТНИ 102-ЧИ НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАЛЛАРЫ:

Энине: 5. Ажашы. 6. Ахлуу. 8. Жаханим. 9. Рузлама. 10. Отлау. 12. Чам.

13. Кууукуу. 17. Азт. 18. Чалыу. 20. Къуу. 23. Уча. 24. Окба. 25. Уят. 28. Аяз. 30.

Оймакъ. 32. Ода. 33. Илляу. 34. Къоч. 36. Басха. 37. Инжилиу. 39. Къабарты.

41. Урлака. 42. Шыары.

Ёресине: 1. Заба. 2. Къурмач. 3. Байрам. 4. Ауул. 5. Аттаймаз. 7. Армаулукъ.

11. Ант. 14. Уюкъ. 15. Ёч. 16. Ау. 19. Локъум. 21. Жай. 22. Къум. 26. Зарлыкъ.

27. Къашхатуу. 29. Зая. 32. Оба. 34. Къаудан. 35. Чакъыгъч. 38. Иели. 40. Айры.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти bla Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хая (баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКСУЛУЛАНЫ Борис (жууапты секретарь),
МОКСАЛАНЫ Зухур,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлы - 42-38-21, 40-04-82. Жууапты секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманды эм асламалы информацийны эркинликтерин къорулуп жана бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер —ПИ № ТУ 07-00118. Индекс - 51532

Газети басманды “КъМР-Медиа” ГКУ-ну компьютерлор службасы хазыр эттени.

Газет “Петрограф” ООО-ны типографиясына басмаланнганды.

Номерге графикке көре
19.00 сагытта къол салынады.

20.00 сагытта къол салынады.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГъАРГЫНАЛА:

Жангураланы Нажабат -
дежурный редактор;
Кетенчилини Зульфия,
Кучукланы Сафин - жууапты
секретарын орунбасарлары;

Токумаланы Салим - (1,2,3,4-чо бетле), Ахкебекланы Жаниета -
(9,10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражи 1409 экз. Заказ № 854
Багъасы 15 сомдуу.

РЕДАКЦИИНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬСТВИИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,

Ленин атын проспект, 5

электронный почтасы:

elbor_50@mail.ru